

Sygn. akt II KK 7/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 czerwca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Andrzej Stępka

SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Głodowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Krzysztofa Parchimowicza,
w sprawie **T. L. K.**

o zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 4 czerwca 2013 r.,

kasacji, wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 10 lipca 2012 r.,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego

z dnia 14 marca 2012 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

T. K. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa na jego rzecz kwoty 11900 zł tytułem odszkodowania oraz kwoty 100000 zł tytułem zadośćuczynienia z powodu niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania w okresie od dnia 13 stycznia 2010 r. do dnia 26 sierpnia 2010 r.

Sąd Okręgowy w Ł., wyrokiem z dnia 14 marca 2012 r., zasądził od Skarbu Państwa na rzecz T. K. kwotę 25000 złotych tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, zaś w pozostałej części wniosek oddalił.

Od tego wyroku apelację wniósł pełnomocnik wnioskodawcy. Zaskarżył go w części oddalającej wniosek o zasądzenie zadośćuczynienia i zarzucił obrazę prawa materialnego, a mianowicie art. 445 § 1 i 2 k.c., poprzez błędną jego wykładnię i przyjęcie, że w ustalonym stanie faktycznym odpowiednią kwotą zadośćuczynienia w rozumieniu tego przepisu jest suma 25000 zł.

Po rozpoznaniu apelacji Sąd Apelacyjny, wyrokiem z dnia 10 lipca 2012 r., utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelację za oczywiście bezzasadną.

Kasację od tego wyroku wniósł pełnomocnik wnioskodawcy. Zaskarżył go w całości i zarzucił rażące naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść wyroku, a mianowicie:

1. art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. „poprzez obecność w składzie orzekającym Sądu Apelacyjnego rozpoznającym wniesioną przez pełnomocnika wnioskodawcy apelację sędziego Sądu Apelacyjnego M.W., która orzekała w przedmiocie tymczasowego aresztowania stosowanego w postępowaniu przygotowawczym jako sędzia sprawozdawca w składzie orzekającym Sądu Apelacyjnego w dniu 31 marca 2010 r., sygn. akt II AKz .../10”,

2. art. 445 § 1 i 2 k.c. „poprzez zasądzenie na rzecz wnioskodawcy rażąco niskiej kwoty zadośćuczynienia, która nie uwzględnia w dostatecznym stopniu wszystkich ustalonych w sprawie relewantnych okoliczności mających wpływ na wysokość świadczenia i nie spełnia swojej kompensacyjnej i satysfakcyjnej funkcji”.

W konkluzji kasacji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację Prokurator Apelacyjny wniósł o jej oddalenie. Natomiast prokurator Prokuratury Generalnej występujący na rozprawie kasacyjnej wniósł o uznanie kasacji za zasadną w zakresie pierwszego zarzutu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja w zakresie, w jakim podnosi zarzut rażącego naruszenia art. 41 § 1 k.p.k., poprzez udział sędziego M. W. w składzie orzekającym Sądu Apelacyjnego [...], który wydał zaskarżony wyrok, jest zasadna.

W orzecznictwie i doktrynie od dawna ugruntowany jest pogląd, że sędzia biorący udział w jakimkolwiek stadium postępowania karnego w podejmowaniu postanowień w kwestii tymczasowego aresztowania określonej osoby podlega wyłączeniu na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. od udziału w rozstrzygnięciu wniosku o odszkodowanie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie tej osoby (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 1989 r., WZP 1/89, OSNKW 1989, z. 3 - 4, poz. 24; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1979 r., II KZ 25/79, OSNKW 1979, z. 6, poz. 73; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2011 r., V KK 386/10, OSNKW 2011, z. 7, poz. 61; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 27 listopada 2002 r., II AKa 312/02, KZS 2002, z. 12, poz. 36; J. Grajewski, L.K. Paprzycki, S. Steinborn: Kodeks postępowania karnego. Komentarz do art. 41, Lex/el. 2012).

Z taką sytuacją mamy do czynienia w sprawie niniejszej, jako że sędzia M. W. - członek składu orzekającego Sądu Apelacyjnego w [...], który rozpoznał apelację pełnomocnika wnioskodawcy od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 14 marca 2012 r. w przedmiocie odszkodowania i zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie wnioskodawcy (wydał zaskarżony wyrok) - w postępowaniu przygotowawczym brała udział, jako sędzia sprawozdawca, w składzie orzekającym Sądu Apelacyjnego, rozpoznającym zażalenie obrońcy wówczas podejrzanego T. K. na postanowienie o przedłużeniu tymczasowego aresztowania. Sąd Apelacyjny, postanowieniem z dnia 31 marca 2010 r., utrzymał wówczas w mocy zaskarżone postanowienie o przedłużeniu tymczasowego aresztowania obecnego wnioskodawcy do dnia 15 maja 2010 r. (k. 21 – 25 akt Sądu Najwyższego).

Z tego względu sędzia M. W. nie powinna zostać wyznaczona do składu orzekającego sądu odwoławczego rozpoznającego apelację pełnomocnika wnioskodawcy. Skoro jednak na tym etapie postępowania fakt uprzedniego orzekania przez tego sędziego w przedmiocie tymczasowego wnioskodawcy został przeoczony, brak było również w tym zakresie stosownego wniosku stron, to obowiązek powiadomienia o tej okoliczności, poprzez złożenie żądania wyłączenia od udziału w sprawie, ostatecznie obciążał sędziego. Obowiązek czuwania nad zachowaniem bezstronności orzekania spoczywa właśnie na nim i pozostałych członkach składu orzekającego w sprawie. Sędzia ma bowiem obowiązek powiadomić o okoliczności, o której mowa w art. 41 § 1 k.p.k., przez złożenie żądania wyłączenia od udziału w sprawie. Nie do sędziego należy zaś ocena, czy okoliczność ta stanowi podstawę wyłączenia.

Niedopełnienie tego obowiązku daje stronie uprawnienie do podniesienia zarzutu zaniechania podjęcia inicjatywy zmierzającej do wyłączenia sędziego, jeżeli wykaże, że zachodziły uzasadnione wątpliwości co do bezstronności, wymagające złożenia przez sędziego żądania lub wyłączenia z urzędu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2011 r., V KK 386/11, OSNKW 2011, z. 7, poz. 61). Podzielić także należy stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w tym wyroku, że niezłożenie przez sędziego żądania wyłączenia, gdy zachodzą uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności, stanowi naruszenie art. 41 § 1 k.p.k., które może stanowić podstawę zarzutu kasacyjnego.

Zaniechanie dokonania tej czynności w niniejszej sprawie przez sędziego M. W. i branie przez nią udziału w składzie sądu, który wydał zaskarżony wyrok, stanowiło uchybienie skutkujące rażącym naruszeniem przepisów prawa procesowego, wskazanych w zarzucie kasacji, co z uwagi na ich rangę mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku.

Dlatego ten wyrok należało uchylić i przekazać sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W sytuacji, gdy rozpoznanie zarzutu naruszenia art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. okazało się wystarczające do zdecydowania o uchyleniu zaskarżonego wyroku Sąd Najwyższy, działając na podstawie art. 436 k.p.k. w zw.

z art. 518 k.p.k. uznał, że badanie zasadności zarzutu z pkt. 2 kasacji byłoby przedwczesne dla dalszego toku postępowania.

Kierując się powyższym, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.